

**Cerebral
Parese-foreningen**

Sak 4 Interessepolitisk program

Sentralstyrets forslag til interessepolitisk program 2020-2022

Informasjon om endringsforslag:

Endringsforslag skal vise til linjenummer og være i form av:

- a) tilleggsforslag – forslag til ny tekst og nye kulepunkter**
- b) endringsforslag- forslag til endringer i eksisterende tekst**
- c) stryke eksisterende tekst**

Forslag til vedtak: Forslaget til interessepolitisk program for 2020-2022 vedtas.

Interessepolitisk program 2020-2022

1.0 Innledning

«CP-foreningens overordnede mål er samfunnsmessig likestilling og deltakelse for mennesker med cerebral parese og andre lignende neurologiske diagnoser.

CP-foreningen vil motarbeide alle former for diskriminering av funksjonshemmede og krever anerkjennelse av alle menneskers likeverd, like rettigheter og like muligheter.»

Ifølge formålsparagrafen vår er CP-foreningens viktigste oppgave å arbeide for samfunnsmessig likestilling og deltagelse for personer med CP og lignende neurologiske diagnoser. Dette vil vi gjøre på følgende interessepolitiske områder:

Kap. 2: Oppvekst, skole og fritid

Kap. 3: Bolig og Brukerstyrt personlig assistent (BPA)

Kap. 4: Pårørendepolitikk

Kap. 5: Arbeid og levekår

Kap. 6: Seniorpolitikk

Kap. 7: Helse og omsorg

Kap. 8: Tilgjengelighet og deltagelse

Kap. 9: Likestilling og antidiskriminering

2.0 Oppvekst, skole og fritid

2.1 Oppvekst og gode overganger

Vi vil arbeide for at alle barn og unge med CP har en trygg oppvekst, kjenner seg ønsket og får delta på lik linje med andre.

Vi vil også arbeide for å gjøre overgangene mellom barnehage og skole, mellom skoletrinnene og inn i voksenlivet enklere.

I barnehage, skole og skolefritidsordninger (SFO) er det viktig at de voksne rundt barnet har kunnskap om CP, blant annet om viktigheten av kognisjon og energiøkonomisering.

CP-foreningen vil arbeide for:

- at overgangene møtes med tiltak som gjør det lettere for hele familien.
- at informasjon om CP gjøres tilgjengelig for barnehage, skoler, kommuner og andre relevante instanser.
- at elever med CP tilbys nevropsykologisk utredning og veiledningssamtale om resultatene i forkant av ny skolesituasjon/overgang og etter behov i skole- og utdanningsforløpet.

- 48 • at det i barnehage, skole og skolefritidsordninger tas større hensyn til barnas
49 energibruk.
50 • at alle barnehager, skoler og skolefritidsordninger arbeider aktivt for et trygt
51 og godt psykososialt miljø, et inkluderende felleskap og en mer inkluderende
52 praksis.
53
54

55 **2.2 Barnehage**

56 Barnehagen er en viktig utviklingsarena. Hvordan barnehagen oppleves har stor
57 betydning for barna selv og familien. Barnehageledere må påse at barn med CP møter
58 trygge og kompetente voksne og at det samarbeides med relevante instanser. Barn
59 med funksjonsnedsettelse skal sikres tidlig innsats og følges opp individuelt med
60 kunnskapsbaserte og riktige tiltak.
61

62 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 63 • at alle barn i barnehagen som har behov for det, sikres individuell oppfølging og
64 får støtte til å utvikle sitt potensial.
65 • at personalet har tilgang på kunnskap om CP.
66 • at alle barn i barnehagen som har behov for det sikres alternativ og
67 supplerende kommunikasjon (ASK), så langt behovet er avdekket. Det er viktig
68 at de ansatte får opplæring og har den nødvendige kompetansen.
69
70

71 **2.3 Grunnskole og videregående opplæring**

72 Vi vil arbeide for en inkluderende skole, der alle elever blir sett, stilt forventninger til
73 og opplever å ha like muligheter. Dessverre viser statistikken at mange barn og unge
74 med funksjonsnedsettelse opplever sosial utestengelse og mobbing. Vårt mål er at
75 alle barn og unge med CP skal få et faglig og sosialt utbytte av skolen.
76

77 Vi vil arbeide for at de individuelle rettighetene til spesialundervisning og alternativ
78 supplerende kommunikasjon (ASK) blir ivaretatt i ny opplæringslov.
79

80 Skolelederne må påse at undervisningene oppfyller kvalitetsmålene. Vi vil arbeide for
81 at laget rundt elevene styrkes. Skolene må sikre at lærerne, spesialpedagoger og annet
82 personale får tilgang til kompetanse om CP for å innfri elevenes rett til tilpasset
83 undervisning og kompenserende tiltak ved behov. Regelverket for å kunne ta i bruk
84 ufaglærte assistenter i undervisningen må strammes inn.
85

86 Vi vil arbeide for at Statped beholdes og styrkes som et nasjonalt støttesystem og at
87 ASK må bli et selvstendig fagområde i Statped.
88

89 Det er viktig at valg av skole tar utgangspunkt i hva som er til det beste for barnet.
90 Noen opplever best læring, mestring og utvikling ved å gå på skole i nærmiljøet,
91 andre gjennom et mer spesialisert tilbud. Mangelfull universell utforming og
92 ressurser skal ikke hindre barn i å gå på nærskolen sin.
93

94 Vi vil arbeide for at flere elever med funksjonsnedsettelse fullfører videregående
95 skole, blant annet gjennom bedre tilrettelagte utdanningsløp og flere tilrettelagte
96 lærlingeplasser.

97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131

CP-foreningen vil arbeide for:

- at alle elever sikres individuelle rettigheter og et individuelt tilpasset skoletilbud.
- at «Veikart for universell utforming av nærskoler» blir gjennomført innen 2030.
- at kvaliteten på spesialundervisningen styrkes.
- at opplæringsloven endres, slik at elever som har behov for spesialundervisning skal få opplæring av fagpersoner med pedagogisk eller spesialpedagogisk kompetanse.
- at alle elever som har behov for det sikres ASK, og at lærernes tilgang til kompetanse styrkes.
- at rettighetene til ASK blir ivarettatt i ny opplæringslov.
- at ASK og medfødt/ervert hjerneskade defineres som selvstendige fagområder i Statped.
- at kompetansen og laget rundt elevene og skolene styrkes, uten at ressursene til Statped som et statlig nasjonalt støttesystem svekkes.
- at alle elever som har behov for praktisk tilrettelegging og assistanse i skolehverdagen sikres egne rettigheter i ny opplæringslov.
- at skolefritidsordninger har et tilbud som er tilpasset barnets individuelle behov.
- at personer med funksjonsnedsettelse tilbys yrkes- og studieveiledning gitt av kvalifisert veiledningstjeneste.
- at det tilrettelegges slik at flere med funksjonsnedsettelse fullfører videregående opplæring og at de som trenger lærlingeplasser får det.
- at retten til å fullføre videregående opplæring utvides.
- at spesialpedagogikk og kunnskap om funksjonsnedsettelse styrkes i lærerutdanningen.
- at regelverket knyttet til skolemiljø og mobbing følges opp av alle involverte instanser på en god måte og at skoler i større grad ivaretar en inkluderende praksis.
- at det innføres sterkere sanksjoner overfor skoleeiere ved brudd på opplæringsloven.

2.4 Høyere utdanning

Sammenhengen mellom utdanningsnivå og sysselsetting er sterkere for personer med funksjonsnedsettelse enn andre. Vi vil derfor arbeide for at flere med CP kan gjennomføre høyere utdanning. Vi vil jobbe for tilretteleggingstiltak som gjør studiehverdagen enklere, slik at studentene kan bruke energien sin på studier framfor unødvendige hindringer og vanskelige praktiske gjøremål.

CP-foreningen vil arbeide for:

- at flere med CP skal kunne gjennomføre høyere utdanning.
- en lovfestet rett til tilrettelegging innen høyere utdanning.
- å gjeninnføre utdanning som tiltak for ungdom under 22 år.
- at alle studiesteder skal være universelt uformet (inkludert læremidler).
- at det skal være mulig å få innvilget funksjonsassistent (eller BPA) i studiene på samme måte som i arbeidslivet.

- 146 • at det skal bli enklere for studenter med funksjonsnedsettelse å dra på
147 utveksling til utlandet der dette er den del av studiet eller et valg i studieløpet.
148 • flere tilrettelagte folkehøyskoletilbud.
149

150

151 **2.5 Fritid**

152 Undersøkelser viser at mange utestenges fra deltagelse på kultur-, idretts- og
153 fritidsarenaer på grunn av funksjonsnedsettelse eller kronisk sykdom. Vi vil arbeide
154 for at alle med CP, uansett alder, får mulighet til en aktiv fritid med meningsfulle
155 fritidsaktiviteter.

156

157 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 158 • likeverdig tilgang til fritidstilbud og aktiviteter.
159 • at det blir lettere å finne informasjon om tilgjengelige kultur- og
160 aktivitetstilbud.
161 • å utvide potten til å søke om aktivitetshjelpemidler.
162 • økt støtte til opplæring i hjelpemidler og tilretteleggingstiltak.
163 • mer fleksible ordninger for bruk av støttekontakter og BPA for å sikre
164 selvstendigjøring og deltagelse.
165

166

167 **3.0 Bolig og Brukerstyrt personlig assistent (BPA)**

168

169

170 **3.1 Bolig**

171 Mange opplever en begrenset valgfrihet når det gjelder valg av bolig. Vi vil arbeide for
172 at de individuelle rettighetene styrkes og at personer med CP og lignende
173 funksjonsnedsettelse skal ha innflytelse og medbestemmelse på hvor en skal bo,
174 hvordan en skal bo og hvem en skal bo sammen med.

175

176 Kommunenes boligpolitikk må i større grad ta utgangspunkt i den enkeltes/den
177 enkelte families behov og ikke være styrt av det boligtilbudet som allerede eksisterer.

178

179 Det må bli lettere å kunne eie sin egen bolig, samtidig som kommunene må sikre at
180 det finnes trygge, tilrettelagte og rimelige boliger til leie for de som har sammensatte
181 behov eller trenger tilsyn.

182

183 Vi vil også arbeide for at det må bygges flere tilrettelagte og universelt utformede
184 boliger. Det må tas mer hensyn til at personer med funksjonsnedsettelse som har
185 familie og som trenger større plass også kan benytte seg av Husbankens ordninger.

186

187 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 188 • at den individuelle retten til bolig må styrkes og at den enkelte sikres
189 medbestemmelse og innflytelse i valg av bosted.
190 • at det skal bli enklere for unge med CP og deres pårørende å få hjelp og
191 veiledning i kommunene til å kunne planlegge og gjennomføre flytting og å
192 etablere seg i egen bolig.
193 • å styrke de boligsosiale virkemidlene og de økonomiske støtteordningene.
194 • at tilskudd til etablering og tilpasning av bolig i kommunene skal øremerkes.

- 195 • at kravene til universell utforming styrkes, blant annet ved å gjeninnføre TEK
- 196 10.
- 197 • gjøre det enklere for familier som trenger å bygge ny bolig, blant annet ved å ta
- 198 bort dagens arealbegrensing for å få støtte fra Husbanken.
- 199 • flere tilgjengelige studentboliger.
- 200 • flere rimelige utleieboliger og flere leie-til-eie-løsninger.
- 201 • at de kommunale husleiene reduseres og at ordninger som «gjengs leie»
- 202 avskaffes.
- 203 • at den nasjonale bostøtteordningen gjennomgås og forbedres.
- 204 • at kommunene tilbyr et tilstrekkelig og verdig dag- og botilbud til personer
- 205 med funksjonsnedsettelse og at tilbudet ivaretar den enkeltes individuelle
- 206 behov.
- 207 • at kommunene sørger for nok ansatte og en tilstrekkelig kvalifisert bemanning
- 208 i tjenestene for personer med funksjonsnedsettelse, særlig når det gjelder
- 209 personer med utviklingshemming som vi anser som særlig sårbare for
- 210 uforutsigbarhet og stort gjennomtrekk av ansatte.

211
212

213 **3.2 Brukerstyrt personlig assistent (BPA)**

214 Vi vil arbeide for å styrke BPA-ordningen, ved at den utvides til å gjelde alle som har

215 et reelt behov.

216

217 Det er en utfordring i dag at kommunene i for stor grad praktiserer ordningen ulikt.

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

Det er en utfordring i dag at kommunene i for stor grad praktiserer ordningen ulikt. Alt for mange får ikke innvilget ordningen eller mottar et vedtak som ikke innebærer et tilstrekkelig antall timer. Vi vil arbeide for et mer likestilt og rettferdig tilbud.

BPA-ordningen skiller seg ut sammenlignet med andre helsebaserte ordninger. Vi vil gi innspill til det regjeringsoppnevnte utvalget som skal se på hvordan BPA-ordningen i større grad kan gi den enkelte mulighet og frihet til å leve et selvstendig, aktivt og deltagende liv, slik intensjonen i ordningen opprinnelig er. En pilotstudie viser at arbeidsdeltagelsen har økt med BPA.

CP-foreningen vil arbeide for:

- at retten til BPA utvides til å gjelde alle som har et reelt behov.
- at regjeringen innfører en forskrift som styrker kommunenes plikt til å tilby BPA.
- at regjeringen ser på lovhjemmelen for BPA for å sikre at ordningen i større grad blir sett på som et frigjøringsverktøy.
- at kommuner, bydeler og saksbehandlere i større grad opparbeider seg kunnskap om BPA og intensjonen med ordningen.
- at familier sikres gode BPA-ordninger, og at en utvidet rett til SFO (4.-7.trinn) ikke skal hindre familier å få innvilget vedtak om BPA dersom det er en bedre løsning.
- at personer som bor i døgnbemannede omsorgsboliger i større grad skal få tilgang på BPA-tjenester.
- mest mulig fleksible BPA-ordninger, uten at det går på tvers av arbeidsmiljøloven og rettigheter til de ansatte.

244 **4.0 Pårørendepolitikk**

245 Mange pårørende og familier bruker mye tid og unødvendige ressurser på å orientere
246 seg i systemet, lete opp og søke på ulike støtteordninger. For familier med store
247 omsorgsoppgaver er det et stort behov for et mer koordinert tjenestetilbud og å få
248 hjelp til å komme raskere i gang med viktige prosesser som for eksempel riktig
249 skoletilbud, passende hjelpemidler og framtidig boligløsning.

250
251 Det er viktig og nødvendig med et godt støtte- og avlastningstilbud, slik at foreldre får
252 en mulighet til å «hente seg inn» i krevende og belastende perioder, samt at
253 funksjonsfriske søsken kan få litt alenetid sammen med sine foreldre. Vi vil arbeide
254 for at pårørende i større grad får innflytelse og medbestemmelse på hva slags tilbud
255 som tildeles fra kommunen, ettersom det er så individuelt hva som passer best for
256 den enkelte familie.

257
258 Mange pårørende sliter med å beholde tilknytningen til arbeidslivet, samt dårligere
259 økonomi. Vi mener det er mulig å både arbeide for et mer inkluderende arbeidsliv og
260 bedre kompensierende økonomiske ordninger. Det er viktig at foreldre til barn som
261 har store omsorgsbehov ikke blir rammet økonomisk.

262
263 Flere velferdsordninger opphører i det barnet fyller 18 år, selv om ikke
264 omsorgsbehovet har endret seg vesentlig. Vi vil derfor jobbe for å bedre
265 støtteordningene for foreldre som har hjemmeboende barn med store hjelpebehov.

266
267 Vi erfarer at ikke alle voksne med CP som trenger ledsager, får dekket utgiftene til
268 reise, opphold og tap arbeidsinntekt for ledsager. Vi vil jobbe for at våre medlemmer
269 får dekket disse utgiftene som angitt fra HELFO.

270

271 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 272 • at pårørendes kompetanse i større grad anerkjennes og nyttiggjøres gjennom
273 brukermedvirkning og medbestemmelse.
- 274 • at det blir opprettet en statlig og uavhengig koordinatortjeneste, for å styrke
275 hjelpebehovet for familier med store omsorgsoppgaver.
- 276 • at avlastningstilbud, støttekontakttilbud og tilbud om praktisk bistand i større
277 grad tilpasses den enkeltes families reelle behov. Tilbudet skal oppleves godt
278 både for foresatte og brukere.
- 279 • at pårørende kan få beholde rett på forhøyet hjelpestønad, opplæringspenger
280 og omsorgspenger etter at barnet har fylt 18 år dersom det er hjemmeboende
281 og har funksjonsnedsettelse eller kronisk sykdom.
- 282 • at pleiepengeordningen forblir tids-ubegrenset for familier med alvorlige syke
283 barn og at reglene for gradering praktiseres mindre strengt.
- 284 • at omsorgsstønad rettighetsfestes, og at nasjonale retningslinjer må sikre lik
285 tilgang til ordningen og definere en minstesats.
- 286 • å styrke rettighetene til ledsager for voksne med CP.

287

288

289 **5.0 Arbeid og levekår**

290

291

292 **5.1 Arbeid**

293 Mange står ufrivillig utenfor arbeidslivet og vi vil derfor arbeide for at flere med CP
294 skal få delta. I dag er statens virkemidler og tiltak knyttet til regjeringens
295 inkluderingsdugnad. Vi vil arbeide for at regjeringen forplikter seg ytterligere for å
296 oppnå økt likestilling og høyere sysselsettingsgrad.

297
298 Det må legges til rette for at flere arbeidsgivere ansetter arbeidstakere med
299 funksjonsnedsettelse. Dette handler om å utfordre holdninger og fordommer og å
300 appellere til at flere bedrifter, både private og offentlige, tar et større samfunnsansvar
301 ved å etablere flere arbeidsplasser og stillinger som er tilpasset personer med
302 funksjonsnedsettelse.

303
304 Det er viktig at NAV organiseres og gis ressurser slik at saksbehandlerne på de lokale
305 NAV-kontorene er i stand til å kunne gi en tett, individuell og riktig oppfølging til de
306 som trenger det. Vi vil også arbeide for at de siste års innstramminger i
307 arbeidsavklaringspengene (AAP) reverseres.

308
309 Vi vil arbeide for gode fastholdelses- og tilretteleggingstiltak slik at flere har mulighet
310 til å beholde arbeidstilknytningen lengst mulig. Flere enn i dag må få en reell
311 mulighet til å kunne ta i bruk restarbeidsevnen sin og kunne kombinere arbeid og
312 uføretrygd.

313
314 Vi vil også arbeide for at VTA og VTO-ordningen (Varig tilrettelagte arbeidsplasser og
315 Varig tilrettelagte arbeidsplasser i ordinær bedrift) styrkes og at det etableres flere og
316 mer differensierte dagtilbud utenfor det ordinære arbeidslivet.

317 **CP - foreningen vil arbeide for:**

- 318 • at inkluderingsdugnaden styrkes med flere og mer intensive tiltak og
319 virkemidler.
- 320 • at det skal etableres en prøveordning med å kvotere personer med
321 funksjonsnedsettelse inn på arbeidsmarkedet.
- 322 • at det opprettes flere trainee-ordninger rundt om i landet, der ordinære
323 stillinger er «øremerket» personer med nedsatt funksjonsevne.
- 324 • at det opprettes flere tilpassede stillinger som øremerkes personer med
325 nedsatt funksjonsevne og at arbeidsplasser som tar dette ansvaret blir
326 kompensert økonomisk.
- 327 • at NAV organiseres og gis mer ressurser slik at de lokale saksbehandlere får
328 større mulighet til å kunne følge opp hver enkelt med riktig oppfølging og
329 tiltak.
- 330 • at IPS-metoden utvides til å gjelde flere diagnosegrupper som for eksempel
331 CP.
- 332 • å gjeninnføre utdanning som tiltak for ungdom under 22 år.
- 333 • at innstramminger i AAP-regelverket reverseres.
- 334 • at de statlige rammene for ordningen med funksjonsassistanse i arbeidslivet
335 økes og at ordningen utvides til og også gjelde personer med kognitive
336 vansker.
- 337 • at ordningen med funksjonsassistanse også gjelder de som har praksisplass,
338 slik at de som er i praksis og på utprøving kan få mulighet til å få vist seg
339 tilstrekkelig fram.
- 340

- 341 • at de statlige rammene for lønnstilskudd økes, slik at flere arbeidsgivere kan
342 stimuleres til å ansette og beholde arbeidstakere med CP.
- 343 • rett til deltidstilling, dersom en av helsemessige årsaker har behov for å
344 arbeide redusert.
- 345 • å styrke vernet i arbeidsmiljøloven for personer med funksjonsnedsettelse.
- 346 • at informasjon om CP og senskader gjøres tilgjengelig for arbeidstakere med
347 CP, arbeidsgivere og andre relevante instanser gjennom distribusjon av
348 foreningens informasjonsbrosjyre.
- 349 • flere VTA og VTO-plasser og at ordningen tilpasses bedre den enkeltes
350 funksjonsevne.
- 351 • at VTA-ordningen forblir et statlig ansvar slik som andre
352 arbeidsmarkedstiltak.
- 353 • at kommunene stimuleres til å etablere flere dagaktivitetstilbud som
354 alternativer til ordinært arbeid. Dagtilbudene bør bli mer spesialiserte i
355 forhold til fysisk og psykisk funksjonshemming slik at gruppedynamikken og
356 aktivitetene kan tilrettelegges bedre til funksjonsnivået.
- 357
- 358

359 **5.2 Økonomi og levekår**

360 Personer med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom har dårligere økonomiske
361 levekår sammenlignet med befolkningen ellers, både på grunn av svakere tilknytning
362 til arbeidslivet og merkostnader som følge av sin livssituasjon. Likevel har
363 regjeringen de siste årene innført stadige økonomiske kutt som rammer personer
364 med CP og lignende funksjonsnedsettelse.

365
366 Vi vil gå imot alle nye forslag til ytterligere kutt i de helsebaserte ytelser, samt arbeide
367 for å reversere nylige innstramminger som er gjort, blant annet når det gjelder
368 arbeidsavklaringspenger (AAP) og alderspensjonen for uføre. Vi vil også arbeide for
369 ordninger som virker kompensierende og reduserer de økonomiske følgene av det å ha
370 en funksjonsnedsettelse og en kronisk sykdom.

371
372 Vi vil arbeide for at omverdenen og myndighetene i større grad enn i dag ser på uføre
373 som en positiv ressurs i samfunnet. Uføre skal ha mulighet til å delta i arbeidslivet og
374 det må bli enklere å bidra på andre samfunnsarenaer, som for eksempel innenfor
375 frivilligheten og i organisasjonslivet.

376 **CP - foreningen vil arbeide for:**

- 377
- 378 • å hindre ytterligere innstramminger i helsebaserte ytelser.
- 379 • å reversere innstramming i AAP-ordningen knyttet til mulighet for utvidet
380 avklaringsstid, heve minsteytelsen for unge til 2G og gjeninnføre ung-uførtillegget.
- 381 • å opprettholde skjermingstillegget knyttet til uføres alderspensjon og tillegget som
382 delvis skjermer mottakerne av virkningen av levealdersjusteringen etter
383 folketrygdloven.
- 384 • å gjeninnføre barnetillegget for uføre foreldre.
- 385 • at de som har fått innvilget uføretrygd skal få arbeidsoppfølging hos NAV.
- 386 • at det blir enklere for uføretrygdde å ta i bruk restarbeidsevnen sin og kombinere
387 arbeid med trygd.
- 388 • at flere får innvilget bostøtte, inkludert unge uføre.

- 389 • at regjeringen reduserer egenandelen på fysioterapi for personer med
390 funksjonsnedsettelse og kroniske diagnoser.
- 391 • at regjeringen sikrer en grunnstønadordning som dekker de ekstraavgiftene
392 kronisk syke og funksjonshemmede har.

393

394

395 **6.0 Seniorpolitikk**

396 Vi trenger en politikk for eldre, som ivaretar behovene for personer som har levd hele
397 livet med nedsatt funksjonsevne. Det er ikke slik at man blir «lik alle andre» når man
398 fyller 67 år. Eldre med CP møter på andre typer utfordringer enn sine jevnaldre.

399 Vi har for lite kunnskap om hvordan aldring med funksjonsnedsettelse gir seg utslag i
400 forhold til helse, boforhold, deltakelse og familieliv.

401

402 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 403 • at kommunene i større grad planlegger og tilrettelegger for eldre som har levd
404 med funksjonsnedsettelse.
- 405 • at velferdsteknologien tilpasses behovene til eldre som har levd med
406 funksjonsnedsettelse.
- 407 • at det forskes mer på aldring og funksjonsnedsettelse, særlig senskader.
- 408 • at seniorpolitikk på arbeidsplassen må ivareta særskilt personer med
409 funksjonsnedsettelse.

410

411

412 **7.0 Helse og omsorg**

413

414

415 **7.1 Spesialisthelsetjenesten**

416 CP-diagnosen er omfattende og krever spesialister og tverrfaglighet. Vi vil arbeide for
417 å styrke og videreutvikle det nevrologiske tilbudet i helseforetakene. Innenfor
418 utredning, diagnostisering og behandling vil vi arbeide for et likeverdig tilbud i hele
419 landet. Vi vil også at det skal forskes mer på CP og lignende nevrologiske diagnoser.

420

421 Vi vil arbeide for å styrke habiliteringstilbudet i helseforetakene. Alle barn med CP,
422 også gruppen med lettere grad, skal tilbys et systematisk og kunnskapsbasert
423 oppfølgingstilbud gjennom CPOP og CPRN. Vi vil også fortsatt arbeide for å utvide
424 den systematiske oppfølgingen til også gjelde voksne med CP.

425

426 Det viktig at intensivtilbudet styrkes, da forskningen viser god effekt.

427 Intensivtilbudet må også gjelde personer med store hjelpebehov. I tillegg vil vi at
428 habiliteringstjenestene i større grad skal gis ressurser til å kunne følge opp det
429 enkelte barn, som for eksempel delta i ansvarsgruppemøter.

430

431 Vi vil at helsevesenet skal prioritere CP høyere og at CP blir den neste diagnosen som
432 får prøve ut organisering av tilbudet etter modell fra ParkinsonNet. Hensikten er å
433 tilby en bedre individuell oppfølging og en sterkere medvirkning fra personer som
434 selv har CP og deres nære pårørende.

435 Personer med CP er avhengig av bistand både fra primær- og spesialisthelsetjenesten.
436 En god informasjonsflyt, tett dialog og kontinuerlig samarbeid er avgjørende for at
437 personer med CP skal kunne leve godt i et livsløpsperspektiv.

438

439 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 440 • at CP-diagnosen kan stilles tidligere enn i dag og at innsatsen settes inn
- 441 tidligere for å bevare og utvikle det motoriske og kognitive funksjonsnivået.
- 442 • at det for å sikre et mer likeverdig tilbud, utvikles faglige, kunnskapsbaserte og
- 443 nasjonale retningslinjer for behandling, oppfølging og rehabilitering.
- 444 • at intensivtilbudet styrkes.
- 445 • at det innføres et systematisk kunnskapsbasert oppfølgingsprogram for voksne
- 446 med CP, som omfatter både motorisk og kognitiv fungering. Et «CPOP for
- 447 voksne» må omfatte alle personer med CP over 18 år
- 448 • at CP-diagnosen prioriteres i oppfølgingen av regjeringens hjernehelsestrategi,
- 449 blant annet gjennom en organisering av tilbudet etter modell fra
- 450 ParkinsonNet.
- 451 • at ordningen behandlingsreiser til utlandet utvides til å inkludere CP-
- 452 diagnosen og lignende diagnoser.
- 453 • En mer helhetlig tankegang omkring pasientene, der spesialist- og
- 454 primærhelsetjenesten samarbeider tettere.
- 455
- 456

455

456

457 **7.2 Primærhelsetjenesten**

458 I tillegg til en god spesialisthelsetjeneste, er vi også avhengige av en velfungerende
459 helsetjeneste kommunalt. Det er en utfordring at kommunene har fått mer ansvar og
460 flere oppgaver, uten at de har fått tilstrekkelige midler og ressurser til å følge opp.

461

462 For mange med CP er fastlegeordningen viktig. Fastlegen har en viktig rolle i å
463 henvise til spesialister, behandlings- og rehabiliteringsinstitusjoner, samt skrive
464 erklæringer i forbindelse med søknader. Vi vil arbeide for at fastlegene får tid og
465 ressurser til å kunne følge bedre opp.

466

467 Regjeringer har igangsatt flere satsninger som primærteam, oppfølgingsteam, krav
468 om fagressurser som fysioterapeuter og ergoterapeuter, frisklivstilbud og lærings- og
469 mestringstilbud, likevel erfarer vi at mange med CP og lignende
470 funksjonsnedsettelse ikke får ta del i dette. Vi vil arbeide for å synliggjøre og løfte
471 våre grupper i primærhelsetjenesten.

472

473 **CP-foreningen vil arbeide for**

- 474 • et mer likeverdige behandlings- og tjenestetilbud i kommunene.
- 475 • å styrke fastlegeordningen.
- 476 • at tilbudet om fysio- og ergoterapi styrkes og at fysioterapibehandlingen
- 477 unntas egenbetaling.
- 478 • at flere med CP får ta del i helse- og behandlingstilbudene i kommunene,
- 479 særlig i de periodene der en har behov for økt medisinsk oppfølging.
- 480 • at det etableres lærings- og mestringstilbud i alle kommuner som kan tilby
- 481 trenings- og aktivitetstilbud, samt kost- og ernæringsveiledning for personer
- 482 med funksjonsnedsettelse.
- 483

483

484

485 **7.3 Psykisk helse**

486 Personer med CP viser seg, ifølge forskning, å være godt representert blant de som
487 har psykiske problemer. Vanskene ser ut til å være uavhengig av funksjonsnivå og
488 alder.

489

490 Tilgangen til psykisk helsetjeneste må bli bedre. Vi trenger både å styrke det
491 forebyggende og at det skal bli enklere å få hjelp når man trenger den. Vi vil at
492 psykiatere og psykologer i større grad enn i dag skal ha kompetanse på
493 funksjonsnedsettelse og kroniske sykdommer.

494

495 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 496 • at tilgangen til psykisk helsetjeneste blir enklere i dag.
- 497 • at psykisk helse blir en del av den systematiske CPOP-oppfølgingen både for
498 barn og for voksne med CP.
- 499 • at kommuner og helseforetak som utlyser hjemler for psykologspesialist sørger
500 for tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å imøtekomme behov hos personer
501 med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom.
- 502 • at kommunene gir et tilbud om samtalegrupper/møteplasser for dem som vil
503 snakke om temaer innenfor psykisk helse, fortrinnsvis gjennom lærings- og
504 mestringsentrene.
- 505 • at vi i større grad løfter fram eget informasjonsmateriell for å øke kunnskapen
506 om CP og på denne måten motvirker fordommer på skolen, i arbeidsliv, på
507 eldrester osv.
- 508 • at vi i større grad enn i dag løfter fram psykisk helse i likemannsarbeidet og bidrar
509 til å skape møteplasser for egne medlemmer.

510

511

512 **8.0 Tilgjengelighet og deltagelse**

513

514

515 **8.1 Universell utforming**

516 Det haster med å gjøre offentlige bygg, utemiljøer, transportsystemer og IKT-
517 løsninger tilgjengelige. For å sikre framdrift må det lages forpliktende planer, settes
518 konkrete tidsfrister og gis de nødvendige økonomiske bevilgninger.

519

520 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 521 • at regjeringens helhetlige strategiplan for likestilling av personer med
522 funksjonsnedsettelse sørger for en forpliktende framdriftsplan for å gjøre
523 Norge universelt utformet.
- 524 • at alle skoler og skolefritidsordninger skal være tilgjengelige, gjennom at
525 «Veikart for universell utforming av nærskoler» blir gjennomført innen 2030.
- 526 • at det settes av betydelige midler til universell utforming av eksisterende bygg
527 og at det etableres en ordning med tilpasningstilskudd for offentlige bygg.
- 528 • at kollektivtrafikk prioriteres med tanke på både tilgjengelige transportmidler
529 og holdeplasser.
- 530 • at andelen boliger med tilgjengelighetsstandard økes.

531

532

533 **8.2 Hjelpemidler og transport**

534 Ulike tilretteleggingsordninger og hjelpemidler er helt essensielt for personer med CP
535 og andre funksjonsnedsettelse for å kunne delta i samfunnet på lik linje med andre.
536 Det er derfor viktig å beholde den statlige finansierte hjelpemiddelordningen, der de
537 individuelle rettighetene er forankret i folketrygden.

538

539 Gode transportløsninger er viktig. I tillegg til å arbeide for en mer tilrettelagt
540 kollektivtrafikk, vil vi også arbeide for en god TT-ordning, gode bil-ordninger og
541 bedre parkeringsløsninger.

542

543 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 544 • at dagens hjelpemiddelordning opprettholdes som en statlig finansiert
545 ordning, hjemlet i folketrygden og med faglig forankring i
546 hjelpemiddelsentralene.
- 547 • at ordningen med tilskudd til gruppe 1 bil utvides til å omfatte personer som
548 har behov for bil for utføre dagliglivets funksjoner for å hindre en isolert
549 tilværelse.
- 550 • at ordningen med tilskudd til gruppe 2 bil forenkles og at
551 saksbehandlingstiden går ned. Behovet for hjelpemidler bør ha større
552 betydning.
- 553 • at gjenanskaffelsestida for bil reduseres fra 11 til 7 år.
- 554 • at man i større grad samordner ulike innvilgede transportstøtteordningene slik
555 at det blir mindre tungvint og mer fleksibelt for den enkelte bruker.
- 556 • en nasjonal TT-ordning
- 557 • at de som har behov for det får innvilget HC-parkeringskort.

558

559

560 **9.0 Likestilling og antidiskriminering**

561 Både FN-konvensjonen for rettighetene for mennesker med funksjonsnedsettelse
562 (CRPD) og Likestillings- og diskrimineringsloven er klar på at ingen skal
563 diskrimineres på grunn av funksjonsnedsettelse. Likevel møter mange med
564 funksjonsnedsettelse fordommer og opplever at de blir utestengt fra ulike
565 samfunnsarenaer.

566

567 Vi vet også at personer med CP og lignende funksjonsnedsettelse opplever
568 hatkriminalitet eller hatefulle ytringer. Dette er ikke akseptabelt og vi vil arbeide for å
569 forebygge dette og at de som begår disse handlingene skal stilles til ansvar.

570 Vi vil støtte opp om tiltak som ivaretar rettighetene og bedrer rettsikkerheten til
571 personer med funksjonsnedsettelse og støtte opp om holdningsskapende arbeid som
572 motvirker fordommer, mobbing og andre former for sosial utestengelse.

573

574 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 575 • å bekjempe alle former for diskriminering av personer med nedsatt
576 funksjonsevne.
- 577 • at FN-konvensjonen for personer med funksjonsnedsettelse (CRPD) skal bli
578 en del av norsk lov.
- 579 • å bekjempe hatkriminalitet og hatefulle ytringer.

- 580
- 581
- 582
- 583
- 584
- 585
- 586
- 587
- 588
- 589
- å motvirke alle former for mobbing og sosial utestengelse på alle samfunnsarenaer.
 - at mobbeombudene blir mer synlige.
 - at ingen skal bli utestengt fra utesteder, kafeer og lignende på grunn av sin funksjonsnedsettelse.
 - at vi i større grad løfter fram eget informasjonsmateriell for å øke kunnskapen om CP og motvirke fordommer.